

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 184/2020-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditsša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Silverside, a. s., Plynárska 7/B, Bratislava, IČO 50 052 560, zastúpenej advokátkou Mgr. Hanou Kuliškovou, Klariská 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 23 Co 137/2018 z 9. októbra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Silverside, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Silverside, a. s., Plynárska 7/B,

Bratislava, IČO 50 052 560 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 Co 137/2018 z 9. októbra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka je žalovanou v konaní vedenom Okresným súdom Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 5 Csp 99/2018 o určenie neplatnosti zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru pre prítomnosť neprijateľných zmluvných podmienok a o určenie neplatnosti dohôd o zrážkach zo mzdy s cieľom úhrady nesplatennej časti tohto spotrebiteľského úveru po jeho splatnosti. Uznesením okresného súdu č. k. 5 Csp 99/2018-22 z 24. júla 2018 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) bolo nariadené neodkladné opatrenie ukladajúce sťažovateľke povinnosť zdržať sa použitia dohôd o zrážkach zo mzdy do právoplatného skončenia konania vo veci samej o neplatnosti týchto dohôd o zrážkach zo mzdy. Proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ho potvrdil.

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že neodkladné opatrenie bolo vydané bez splnenia zákonných podmienok na jeho vydanie, ďalej aplikáciu práva Európskej únie, ktoré sa na vec sťažovateľky nevzťahuje, namieta tiež prekročenie právomoci všeobecných súdov a neprimeranú favorizáciu práv protistrany – spotrebiteľa. Vo veci konajúce súdy nevzali do úvahy žiaden z dôkazov predložených sťažovateľkou a odmietli sa zaoberať jej odvolacími námietkami, preto považuje napadnuté uznesenie krajského súdu za arbitrárne, z ústavného hľadiska neudržateľné a majúce za následok porušenie jej práva na spravodlivý súdny proces.

4. Sťažovateľka namieta i porušenie princípu rovnosti sporových strán v konaní, a to takto:

„Zmluva bola uzavretá v súlade s právnymi predpismi a neobsahuje neprijateľné podmienky. To, že formulárový text Zmluvy, ako aj Dohody, neobsahuje neprijateľnú podmienku a že dohody o zrážkach zo mzdy, ako aj zmluva o spotrebiteľskom úvere sú platné, spoľahlivo ustálil Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn.: 41Cpr/22/2018 (vo veci iného žalobcu, pozn.)... Sťažovateľ zdôrazňuje, že Dohody sú úplne identické... Sťažovateľ má za to, že údaje týkajúce sa poskytnutého úveru sú v súlade s právnymi predpismi, keď zmluvný úrok, ako aj ostatné zmluvné plnenia sú dohodnuté v súlade s právnymi predpismi, čo vyplýva zo Zmluvy.

Nakoľko v danom prípade dochádza ku kolízií dvoch protichodných práv, a to práva Sťažovateľa na nerušené podnikanie, práva na plnenie, na návratnosť jeho investície a súčasne práva Žalobcov na mzdu, mal Krajský súd v Prešove (rovnako tak aj Okresný súd Vranov nad Topľou) kvalifikovane posúdiť ktorému z týchto dvoch práv dá prednosť.

... ak je potrebné, aby boli dočasne upravené pomery strán sporu, musí nastať stav, v ktorom existuje dôvodná potreba dočasnej regulácie právnych vzťahov medzi stranami sporu, pretože hrozí vznik reálnej ujmy, resp. jej zväčšovanie alebo je potreba dočasného upravenia pomerov nutná z dôvodu hrozby realizovania pochybného práva a potreba bezodkladnej úpravy pomerov musí byť vždy naliehavá a potreba tejto úpravy musí byť preukázaná.

... v právnom štáte, nemožno takéto obmedzovanie práva Sťažovateľa podnikat' tolerovať a domnelá ochrana práva Žalobcov na mzdu nepožíva za daných okolností (šikanóznosť Žaloby s cieľom vyhnúť sa plneniu) zákonnú ochranu...

Ak výsledok hodnotenia navzájom konfliktných práv je taký, že intenzita zásahu do práva Žalobcov na mzdu je nízka, avšak súčasne miera uspokojiteľnosti práva Sťažovateľa na splatenie poskytnutého Úveru je vysoká, Sťažovateľ má za to, že je namieste sa prikloniť k právu Sťažovateľa na nerušené podnikanie.

V prípade nariadenia neodkladného opatrenie je potrebné, aby sa prihliadalo na primeranosť jeho nariadenia... Sťažovateľ poukazuje na to, že ako Okresný súd Vranov nad Topľou, tak ani Krajský súd v Prešove žiadnym spôsobom neodôvodnili, prečo je nariadenie neodkladného opatrenia primeraným opatrením. Analýzu primeranosti Okresný súd Vranov nad Topľou a Krajský súd v Prešove (Alexyho formula) neuskutočnili.

... Okresný súd Vranov nad Topľou a Krajský súd v Prešove porušili princíp právnej istoty, postupovali v súdnom konaní v rozpore s predpismi hmotného práva a prekročili tak rámec svojej kompetencie, keď si súdy bez akéhokoľvek hmotnoprávneho podkladu myslia, že:

(i) paušálne inštitút dohôd o zrážkach zo mzdy je v rozpore s európskym právom, a teda súdy keď vidia, že spotrebiteľ len spochybní platnosť dohody o zrážkach zo mzdy, automaticky vydávajú neodkladné opatrenia;

(ii) spotrebiteľovi je potrebné poskytovať spotrebiteľskú ochranu vždy a za každých okolností a nie len v prípadoch, za podmienok a spôsobom predpokladanými právnymi predpismi, takže, keď súdy vidia, že stranou sporu je spotrebiteľ, bez ďalšieho vydávajú neodkladné opatrenie;

(iii) neodkladné opatrenie možno vydať aj keď, na jeho vydanie nie sú splnené zákonné predpoklady.

Sťažovateľ zdôrazňuje, že únijné právo nehovorí, že dohody o zrážkach zo mzdy sú nezákonným inštitútom (ako si únijné právo vykladajú súdy). Únijné právo hovorí, že IBA VÝLUČNE v prípade, ak sa na základe dohody o zrážkach mzdy plní plnenie, ktoré má svoj pôvod v neprijateľnej zmluvnej podmienke, tak vyžadovanie takéhoto plnenia na základe dohody o zrážkach zo mzdy je nezákonné. A teda únijné právo nechráni pred inštitútom dohody o zrážkach zo mzdy ako takým, únijné právo chráni spotrebiteľa iba pred plnením z neprijateľnej zmluvnej podmienky na základe dohody o zrážkach zo mzdy.

Okresný súd Vranov nad Topľou a Krajský súd v Prešove pozastavili výkon zrážok zo mzdy Žalobcov len na základe skutočnosti, že sa v danom prípade jedná o spotrebiteľský vzťah, pričom Okresný súd Vranov nad Topľou a Krajský súd v Prešove nebrali do úvahy, že (i) Žalobcovia sú v omeškaní so splnením svojho záväzku, že (ii) Sťažovateľ disponuje právnym titulom na uspokojenie svojej splatnej pohľadávky zrážkami zo mzdy, a že (iii) zrážky zo mzdy sú vykonávané v zákonom prípustnej výške. Okresný súd Vranov nad Topľou a Krajský súd v Prešove tak neprimeranou snahou chrániť spotrebiteľa svojvoľne a nezákonne bránia Sťažovateľovi vykonať svoje právo. Okresný súd Vranov nad Topľou vydaným uznesením a Krajský súd Napadnutým rozhodnutím dotvárajú a rozširujú práva spotrebiteľov, ako aj svoje rozhodovacie kompetencie nad zákonom stanovený rozsah.

Sťažovateľ má za to, že Uznesením Okresný súd Vranov nad Topľou a Napádaným rozhodnutím Krajský súd v Prešove porušil princíp právnej istoty, ktorý je ukotvený ako v ústavnej, tak aj zákonnej rovine (Čl. 2 ods. 2 Ústavy SR a súvzťažne čl. 2 ods. 3 Ústavy SR).

... ak Dohody kopírujú zákonné ustanovenia (čo Dohody kopíruje!), nie je možné dedukovať na možnosť existencie neplatnosti Dohôd a súčasne nie je vnútroštátny súd oprávnený tieto zmluvy podrobiť preskúmaniu neprijateľnosti zmluvných podmienok. Ak súdy konajú inak, potom konajú nezákonne. Sťažovateľ má za to, že Krajský súd v Prešove konal nad/v rozpore s zákonom, čo spôsobilo, že Napádané rozhodnutie javí znaky sudcovskej svojvôle a konanie sa nejaví ako spravodlivé.

Okresný súd Vranov nad Topľou ako i Krajský súd v Prešove však, aj napriek tomu, že Ústavný súd Slovenskej republiky judikuje, že aj vo vzťahu k neodkladným opatrenia je potrebné poskytovať ochranu obom stranám sporu, sa v Napádanom rozhodnutí vyčlenil len k tomu, že ochranu poskytol Žalobcom ako spotrebiteľom, avšak Sťažovateľovi ako veriteľovi ochranu neposkytol. Ide tak jasne a zreteľne o porušenie práva Sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľ má za to, že Krajský súd v Prešove základné právo Sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie... porušil tiež tým, že sa v Napádanom rozhodnutí nevysporiadal náležitým spôsobom s argumentmi Sťažovateľa podstatnými pre rozhodnutie o Odvolaní, ktoré Sťažovateľ podporil právne relevantnými dôkazmi.

Napádané rozhodnutie však nie je podľa Sťažovateľa ústavne konformné aj z hľadiska dostatočného a vyčerpávajúceho súdneho odôvodnenia. Krajský súd v Prešove ako odvolací súd sa v odôvodnení Napádaného rozhodnutia nijakým spôsobom nevysporiadal s dôkazmi, ktoré Sťažovateľ v Odvolaní prezentoval. Samozrejme, Sťažovateľovi je zrejmé ust. § 387 ods. 2 CSP, ktoré, v prípade, ak sa odvolací súd stotožní s rozhodnutím súdu prvej inštancie, umožňuje odvolaciemu súdu vyhotoviť tzv. skrátené odôvodnenie potvrdzujúceho rozhodnutia. Avšak Sťažovateľ má za to, že odôvodnenie Napádaného rozhodnutia nenapĺňa požiadavky ani na to, aby sa na toto odôvodnenie Napádaného rozhodnutia mohlo prihliadať ako na skrátené odôvodnenie potvrdzujúceho rozhodnutia.

... má Sťažovateľ za to, že Krajský súd v Prešove Napádaným rozhodnutím spôsobil stav, ktorý nemá oporu v právnom poriadku Slovenskej republiky a v dlhodobu ustálenú judikatúru najvyšších súdnych autorít. Konanie Krajského súdu v Prešove sa nejaví ako nezávislé a nestranné, nakoľko je neodškriepiteľné, že sa Krajský súd v Prešove Napádaným rozhodnutím priklonil bezmyšlienkovito a bez právne relevantného odôvodnenia na stranu Žalobcov ako spotrebiteľov.“

5. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej v bode 1 označených práv napadnutým uznesením krajského súdu. Sťažovateľka ďalej žiada zrušiť napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Okrem toho sa sťažovateľka domáha aj priznania náhrady trov právneho zastúpenia v sume 207,76 €.

6. Ústavná sťažnosť sťažovateľky je vedená pod sp. zn. Rvp 244/2019 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Oroszovi. Sudca spravodajca Ladislav Orosz bol podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 členom IV. senátu ústavného súdu, ktorý pracoval v zložení Ľudmila Gajdošíková (predsedníčka senátu), Miroslav Duriš a Ladislav Orosz (sudca spravodajca) do 16. februára 2019 (deň uplynutia funkčného obdobia 2 jeho členov, pozn.).

7. Do 16. februára 2019 nebola ústavná sťažnosť sťažovateľky rozhodnutá pôvodným IV. senátom ústavného súdu. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce boli nevybavené veci sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 16. februára 2019, prerozdelené medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019, a to náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi, ktorý je podľa čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom IV. senátu ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu), a preto bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľky rozhodnuté v tomto zložení senátu.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúra ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

11. Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

15. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, ak ústavný súd pri jej predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Ak teda ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví

zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti a túto odmietne (III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

19. Za dôvody zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti treba v zmysle judikatúry (napr. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 211/08, II. ÚS 640/2016) považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého súdu a ich ústavnoprávny rozmer a únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práv, ktorých porušenie sa namieta, vrátane posúdenia, či tieto pochybenia, resp. nedostatky reálne spôsobili alebo mohli spôsobiť sťažovateľovi ujmu na jeho ústavou zaručených právach. K dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, teda patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení či nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní súdu posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 460/2010).

20. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

21. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže

domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

22. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

23. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že neodkladné opatrenie podľa zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodovať, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov. Navyše Civilný sporový poriadok umožňuje v prípade zmeny pomerov jednak zrušiť z tohto dôvodu už nariadené neodkladné opatrenie alebo, naopak, napriek

skoršiemu zamietnutiu návrhu na jeho vydanie dovoľuje ho v prípade zmeny skutkových okolností významných pre rozhodnutie vydať, pretože takéto skoršie právoplatné rozhodnutie nezakladá prekážku rozhodnutej veci (§ 329 ods. 3 CSP). Nie je teda vylúčené, aby v prípade zmeny skutkových okolností významných pre rozhodnutie sťažovateľka znova o zrušenie neodkladného opatrenia požiadala.

24. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné súdy.

25. Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vo vzťahu k predbežnému opatreniu vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

26. Ústavný súd vo svojej judikatúre týkajúcej sa neodkladných opatrení (predtým „predbežných opatrení“ v zmysle Občianskeho súdneho poriadku) opakovane uviedol, že rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia možno považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (IV. ÚS 136/2014).

27. Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, táto nevyklučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke neodkladných (predbežných) opatrení [pozri rozhodnutie Micallef proti Malte č. 17056/06 z 15. 10. 2009, v ktorom sa konštatovalo, že čl. 6 sa v určitom rozsahu vzťahuje na neodkladné (predbežné) opatrenia].

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

28. V úvode ústavný súd podotýka, že nespúšťa zo zreteľa rozdielnosť bývalej právnej úpravy predbežných opatrení a súčasnej právnej úpravy neodkladných opatrení, najmä oslabenie dočasnosti a provizórnosti neodkladného opatrenia, keďže jeho vydanie nemusí obligatórne nadväzovať na konanie vo veci samej. V posudzovanej veci sťažovateľky však bolo vydané neodkladné opatrenie v už začatom konaní, a preto je potrebné dodať aj to, že jeho trvanie je limitované procesným výsledkom konania vo veci samej (§ 335 ods. 1 CSP).

29. Sťažovateľka napadnutému uzneseniu vytyka najmä jeho arbitrárnosť, nesprávne právne posúdenie splnenia zákonných predpokladov pre jeho vydanie najmä v otázke primeranosti a nevyhnutnosti dočasnej úpravy pomerov strán sporu, neprimeranú ochranu poskytnutú spotrebiteľom a porušujúcu princíp rovnosti strán v konaní a porušenie princípu právnej istoty, keď v podobných veciach nebola neprijateľnosť podmienok totožných zmlúv v súdnom konaní zistená.

30. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením krajského súdu vrátane sťažovateľkou prezentovaných nosných úvah, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi v bode 1 označených článkov ústavy a dohovoru, ktorých porušenie sa namieta.

31. Ústavný súd poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, v rámci ktorého bolo konštatované:

„Odvolací súd preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že rozhodnutie súdu prvej inštalácie je vo výroku vecne správne. Súd prvej inštalácie správne zistil skutkový stav a správne vo veci rozhodol. Odvolací súd sa s jeho rozhodnutím stotožňuje. Podstatné pre danú vec je skutočnosť, že žalobcovia spochybnili platnosť dohody o zrážkach zo mzdy. Už takáto možnosť v spotrebiteľskom právnom vzťahu, kde môže dôjsť k zneužitiu silnejšieho postavenia dodávateľa, indikuje potrebu nariadenia neodkladného opatrenia. Ak je spochybnená platnosť dohody o zrážkach zo mzdy (žalobcovia tvrdia, že na jej uzavretí nemali záujem, boli k jej uzavretiu dodávateľom nútení, resp. uzavretie tejto dohody bolo podmienkou pre poskytnutie úveru), potom je dôvodné nariadiť neodkladné opatrenie, pretože záver o platnosti alebo neplatnosti dohody bude možné urobiť až po vykonanom dokazovaní. Dovtedy však žalovaný neutrpí, ak sa zrážky nebudú nekonávať. Právo žalovaného na splatenie úveru týmto rozhodnutím nie je nenávratne znemožnené, je len závislé od výsledku konania vo veci samej.“

32. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že tento sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením uznesenia okresného súdu. Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu zodpovedá požiadavkám primeraného odôvodnenia rozhodnutia o neodkladnom opatrení, ktoré má len dočasný charakter, je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom sa zaoberá pre posúdenie veci podstatnými skutočnosťami.

33. Zároveň odôvodnenie napadnutého uznesenia nevykazuje znaky svojvôle či arbitrárnosti napriek presvedčeniu sťažovateľky o opaku. Ústavný súd nie je oprávnený nahrádzať úvahu všeobecných súdov vychádzajúcu z ich skutkových zistení vo veci svojou vlastnou, a to zvlášť s prihliadnutím na dočasnú povahu úpravy vzťahov neodkladným opatrením a nezistenie neakceptovateľného procesného excesu vo veci. Ústavný súd preto konštatuje, že nie je ústavne relevantný dôvod do napadnutého rozhodnutia krajského súdu z jeho strany zasahovať, pretože jeho odôvodnenie nesignalizuje príčinnú súvislosť s namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

34. Ústavný súd tiež dodáva, že ochrana poskytovaná neodkladným opatrením nie je podmienená vykonaním rozsiahleho a úplného preukázania skutočností majúcich vplyv na výsledok meritórneho konania a zároveň požiadavky kladené na jeho odôvodnenie nie sú natoľko prísne ako v konaní vo veci samej, ak má dočasnú povahu, a preto je aj ústavný súd pri posudzovaní ústavnej akceptovateľnosti neodkladných opatrení benevolentnejší ako pri konaniach vo veci samej a zasiahne len v úplne ojedinelých neudržateľných prípadoch, čo nie je prípad sťažovateľky. Požiadavky prezentované sťažovateľkou na kvalitu napadnutého uznesenia krajského súdu nezohľadňujú predbežnú povahu a dočasný charakter ochrany poskytovanej neodkladným opatrením.

35. Ústavný súd v súvislosti s prejavom nespokojnosti s napadnutým uznesením krajského súdu tiež poznamenáva, že obsahom základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

36. Ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu má obmedzené trvanie do právoplatného skončenia konania vo veci samej vedeného okresným súdom pod sp. zn. 5 Csp 99/2018, a preto ústavný súd zisťoval jeho aktuálny stav. Z lustrácie ústavného súdu vyplýva, že okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom č. k. 5 Csp 99/2018-319 z 10. októbra 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že okrem iného dohody o zrážkach zo mzdy uzatvorené medzi sťažovateľkou a spotrebiteľmi vyhlásil za neplatné. Zároveň rozsudkom okresného súdu bolo rozhodnuté, že sa ponecháva v platnosti neodkladné opatrenie nariadené uznesením okresného súdu. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľka podala odvolanie, o ktorom nebolo doteraz rozhodnuté, a z tohto dôvodu nie je konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 5 Csp 99/2018 dosiaľ právoplatne skončené.

37. Ústavný súd nepovažuje zastavenie výkonu zrážok zo mzdy na obdobie do právoplatnosti skončenia meritórneho konania za natoľko neprimeraný zásah do majetkových práv sťažovateľky, aby bolo možné uvažovať o jeho ústavnej neakceptovateľnosti. A už vôbec nie v situácii, keď bolo okresným súdom neprávoplatne rozhodnuté o neplatnosti dohôd o zrážkach zo mzdy uzatvorených medzi sťažovateľkou a spotrebiteľmi.

38. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

39. Keďže bola ústavná sťažnosť sťažovateľky odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu